

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPE

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS MELIORACIJOS ĮSTATYMO NR. I-323 7 STRAIPSNIO PAKAITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1346(2)“ PROJEKTO
(TAP NR. 22-1402(2); TAIS NR. 22-10376(3))

2022-08-10 Nr. NV-2305

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvada – nepritarti Seimo narių J. Pinskaus, A. Palonio pateiktam Melioracijos įstatymo 7 straipsnio pakeitimo **įstatymo projektui** (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius – *tvenkinių žemės užtvankas* – patikėjimo teise valdo ir naudoja ŽŪM.

3. **Dabartinė situacija:** Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pažymima, kad įstatymo projektą rengti paskatino daugelį metų besitęsianti situacija dėl neefektyvaus valstybės turto valdymo – *tvenkinių žemės užtvankos*, kurios pagal Melioracijos įstatymo nuostatas yra priskiriamos valstybės turtui, tačiau yra pavestos valdyti ir jas (daugumą – avarinės būklės) remontuoti savivaldybėms (valstybės perduota funkcija), nors lėšų šių objektų remontui skiriama nepakankamai arba išvis neskiriama, o tokio pobūdžio avarinių statinių remontas reikalauja didžiulių kaštų, kurie ir tenka savivaldybėms. Kadangi jos, su esamomis finansinėmis galimybėmis, nėra pajėgios atlikti tokių remonto darbų, siekiama pavesti šį valstybės turtą valdyti ir juo tinkamai rūpintis institucijai, kuri finansiškai būtų pajėgi tai atlikti.

Vadovaujantis galiojančiomis Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, melioracijos ir hidrotechnikos statinių valdymas ir naudojimas yra savivaldybėms deleguota valstybinė funkcija.

4. **Projekto esmė** – siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- Aplinkos ministerijos užsakytos Užtvankų įvertinimo ekologiniu ir socialiniu požiūriu studijos duomenimis, Lietuvoje yra 1249 užtvankos. VĮ Valstybės žemės fondas vykdo melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkytojo bei centrinio melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų banko funkcijas. Vadovaujantis apskaitos duomenimis, valstybei nuosavybės teise priklauso 359 tvenkinių hidrotechniniai statiniai (užtvankos), kuriuos patikėjimo teise valdo ir naudoja savivaldybės (Vietos savivaldos įstatymo 7 str. 27 punktą). Likusi 891 užtvanka yra neaiškaus / neįvardyto statuso, už jų priežiūrą atsakingos savivaldybės ir jos priežiūros pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 21 punktą, todėl daroma išvada, kad Įstatymo projektu būtų sprendžiama tik nedidelės dalies tvenkinių hidrotechninių statinių (užtvankų) priežiūros problema, tačiau tai neišspręstų problemos iš esmės, kadangi didžiąją tvenkinių hidrotechninių statinių (užtvankų) dalį, pagal Vietos savivaldos įstatymą, valdytų ir priežiūrėtų savivaldybės. Taigi, šis Įstatymo projektas nebūtų efektyvus.

Pažymėtina, kad tvenkinių hidrotechnikos statiniai (užtvankos) skirstomi į žemių, betoninius, gelžbetoninius ir mišrius, o kompleksą sudaro žemių užtvanka, dambos, perteklinio vandens pralaida, vamzdynas, užslenkstė, vandens ramavimo baseinas, žuvitakis ir t. t. Tvenkinių hidrotechnikos statiniai (užtvankos) – vandens ištekliais panaudoti ir įvairiems objektams apsaugoti nuo žalingo vandens poveikio suprojektuoti ir pastatyti hidrotechnikos statinių *kompleksai*, kurie yra *funkcionaliai susiję* bei *nedalomi* ir sutelkti vienoje vietoje statiniai. Visų šių ir neįvardytų kitų hidrotechnikos statinių (užtvankų) priklausiniai yra vienodai svarbūs, nes bent vienam iš šių elementų deformavusis ar įvykus avarijai, būtų iššaukiama viso komplekso griūtis (avarija). Įstatymo projektu ŽŪM numatoma perduoti

tik vienos hidrotechninio statinio dalies (užtvankos) priežiūrą, likusios dalies statinių priežiūrą paliekant prižiūrėti savivaldybėms, todėl priėmus Įstatymo projektą, šių melioracijos statinių priežiūra taptų labiau komplikauta, kai to paties hidrotechninio statinio apskaitą ir kontrolę vykdytų kelios skirtingos institucijos. Taigi, tik statinio dalies perdavimas patikėjimo teise kitam subjektui netikslingas ir Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytų tikslų šiuo veiksmu pasiekti būtų labai sudėtinga ar net neįmanoma.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šie statiniai pasižymi išskirtine poveikių ir apkrovų specifika, lyginant su kitais civiliniais statiniais. Hidrotechnikos statiniai turi nuolatinį kontaktą su vandeniu, kuris patį hidrotechnikos statinį, jo pagrindą bei artimąją aplinką gali veikti mechaniškai, fiziškai, chemiškai ir biologiškai, todėl jų techninė būklė bėgant metams blogėja greičiau nei kitų statinių. Taigi būtina nuolatinė ir visokeriopa statinių priežiūra atliekant paprastojo ar kapitalinio remonto darbus. Įstatymo projekte siūlomi pakeitimai ir terminai „*tvenkinių hidrotechnikos statiniai, tvenkinių žemės užtvankos*“ neatitinka galiojančių normatyvinių dokumentų logikos.

- Įstatymo projektu siekiama ŽŪM pavesti ne politikos formavimo, o politikos įgyvendinimo funkcijas, nors pagal Vyriausybės įstatymo 29 str. 1 dalį valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijai gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui (t. y. laikinai).

- Įstatymo projektui įgyvendinti nėra numatyta papildomų finansinių galimybių ŽŪM siūlomai perduoti funkcijai vykdyti ir tvenkinių hidrotechninių statinių (užtvankų) priežiūrai kontroliuoti.

- Įstatymo projekto nuostatos nėra tarpusavyje suderintos su kitomis keičiamo įstatymo nuostatomis. Taip pat siūlytina apsisvarstyti, ar teikiant įstatymo projektą nederėtų lygiagrečiai tikslinti ir Vietos savivaldos įstatymo 7 str. 27 punkto, atitinkamai išdėstant jį taip: „27) valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių, išskyrus tvenkinių žemės užtvankas, valdymas ir naudojimas patikėjimo teise.“

5. Derinimas:

- Suderinta be pastabų su Finansų, Aplinkos ministerijomis, VI Valstybės žemės fondu, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga;
- Atsižvelgta į Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų pateiktas pastabas ir pasiūlymus;
- Neatsižvelgta į Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas – siūlo pritarti Įstatymo projektu siūlomam reguliavimui (argumentai dėl neatsižvelgimo pateikiami derinimo pažymoje);
- Atsižvelgta į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas tikslinamojo pobūdžio pastabas. Patikslintam Projektui Vyriausybės kanceliarija pastabų ir pasiūlymų neturi (2022-08-10 išvada Nr. NV-230).

6. Atitiktis Vyriausybės programos nuostatomis – tiesiogiai neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje) ir Vyriausybės posėdyje (B dalyje)

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37052098780; +37066842074, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.lt

